

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada numero per tot Espanya

Números atrassats 20 cèntims

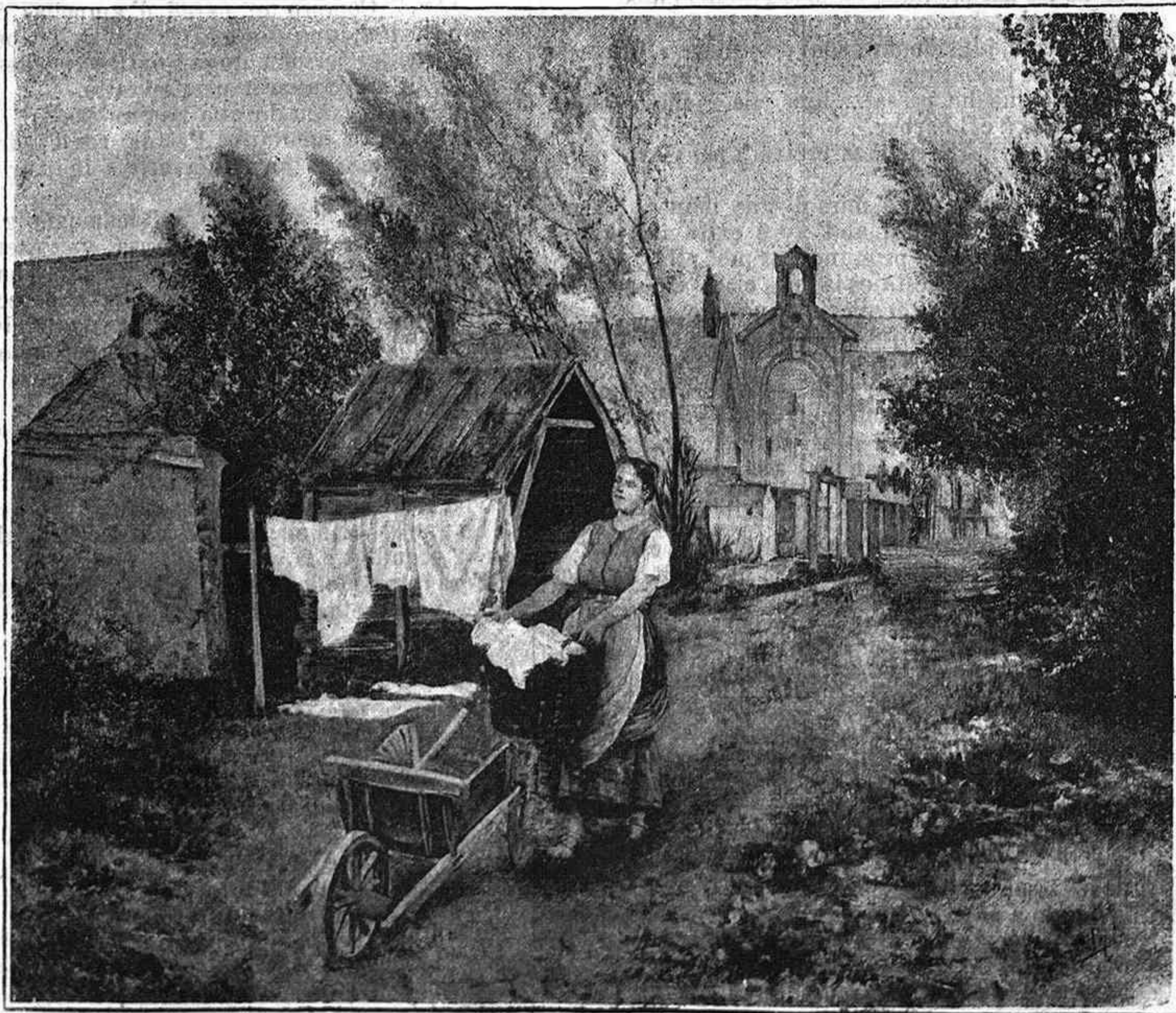
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

NOTAS D' ISTIU

Pels que no 'ns podem da 'l gust
d' emprendre costosos viatjes,

no es mal consol passá 'l temps
contemplant aquests paysatjes.

LO SALVATJE

Es l' héroe del dia.

Los periódichs donan lo séu retrato, los metjes vituperan la séva conducta pública, los polissons *cantan* la séva vida privada... y la multitut frenética 's pega castanyas á la porta de la séva barraca á fi de poguer entrarhi mes depressa.

Una vegada mes ha resultat probat: aquí lo únich que *llama* es lo salvatjisme. Avuy l' Africa no comensa als Pirineus, sino á la plassa de Catalunya.

Y la veritat es que 'l tal salvatje, al adornarse ab aquest titol, demostra unas pretensions que ab la major facilitat se li podrian desvaneixe.

¿Ell salvatje? ¡Angel de Deu! Qualsevol cotxero d' aquests que anant badant aixafan una criatura ab lo carruatje y després se posan á corre per evitarse compromisos, sense mirar si fugint aixafan algú mes; qualsevol cotxero d' aquests, ben escabellat y preparat de una manera adequada, podria donarn'hi déu á acabar á dotze.

Perque ¿qué té aquest *farolero* per acreditar lo séu salvatjisme?

Figúrinse un home ben format, guapo, molt mes guapo que una pila de personas que corren per aquí desempenyant cárrechs públichs; un home que té las mans com nosaltres, los peus com nosaltres y que fins va *vestit* com nosaltres aniriam al istiu si la moral y 'ls bandos de policia no 'ns ho prohibissin.

Qu' es molt pelut: si senyors: pero vaja, posémnos las mans al pit y diguémo ab tota franquesa: ¡no 'n trobariam poca de gent tan peluda com ell, si 'ns fos dat penetrar en lo sagrat del cútis!

Lo qu' es á mi no me la pegan: los detalls que de la séva vida 'ns donan, son pura novela. ¿Aquest home ha passat una pila d' anys als boscos? ¡Fugin! Lo que ha passat... una pila de mesos sense acostarse á cal barber.

Mes clar: s' ha deixat creixe 'l pèl y ara 'ns el *toma* á nosaltres.

Dirán, potsèr, que mira d' una manera extranya; que 's presenta ab l' ayre extraviat; que l' única paraula que pronuncia es ¡uh! ¡uh!

Cabalment aquesta es la mes clara demostració de la séva refinada malicia. Aquest home deu sapiguer aquell ditxo que diu:—Qui molt xerra, molt erra, y haurá pensat:

—Enrahoném poch, y 'ns estalviarem compromisos: ¡uh! ¡uh! es molt fácil de dir y no pot portar cap mala conseqüencia. Si m' allargava massa, potsè 'm coneixerian ab l' *assiento*.—

Entre la gent que se l' estava contemplant, hi havia una dona que preguntava:

—¿Cóm dihen que 's diu aquest sant cristiá?

—Lacamama—li responía un' altra, ab la major ignocencia.

No se 'n diu; pero ho es. La camama que aquest home representa es de las mes estupendas que poden donarse. Perque, sent persona, volguer passar per salvatje, aquí ahont hi ha tants individus que sent salvatjes volen passar per personas, es realment una ocurrencia que val los quartets qu' está guanyant.

M' hi jugaria qualsevol cosa qu' endavino las reflexions que l' home deu ferse dins de la gabia.

—¡Diuen que la vida es difícil!—deu pensar.—¡Qué 'n son de tontos los que 's creuen aixó! Que 'm mirin á mí, y veurán ab quína maravillosa comoditat me la campo. No he hagut de fer casi bé res. Aprofitant l' obsequi de la naturalesa, que m' ha favorit ab una mica mes de pel que als demés

paysans; abstenintme d' anar á la perruquería durant una tongada, lo qual ben mirat encare ha sigut un ahorro; aprenent de fé 'l pagés que no costa gayre; estudiant quatre contraccions y dihent de tant en tant ¡uh! ¡uh!, com podria dir *¡eh! ¡eh!* ó *¡ah! me las den todas!*... menjo bé quan ningú ho veu, descanso quan ningú guayta y m' embutxaco un bonich jornalet... quan ningú mira.

Per xó, ja cal que s' espavili 'l senyor *Lacamama*; que no falta qui s' ha adonat de lo lueratiu que 'l séu ofici resulta, y 'l dia menos pensat surten per aquí tres ó quatre salvatjes, molt mes salvatjes qu' ell, que ho posan á mitj preu, y li sustreuen la parroquia. y l' arruinan y 'l elavan per portas.

Ben clar ho deya un fulano surtint de la barraca.

—Decididament 'm planto á salvatje. May m' hauria figurat que aquesta carrera dongués tant.

—Pero—li preguntavan:—¿ja teniu las circunstancias que 's necessitan?

—¿Jo? Més facultats y més disposició que aquest bútxera d' aquí dins. Sé empassarme pinyols de préssech, menjo granotas vivas y 'm béch mitj porró d' ayguardent d' un trago y sense aygua. Me sembla que ab totes aquestas habilitats y una gabia ben ayrosa...

—¿Y 'l llenguatje, ja 'l possehiu?

—¡Uh! ¡uh!... Aquesta gramática ray, que no es gayre complicada.

—Pero, y per la qüestió del pèl ¿cóm us ho arreglaréu?

—Es lo que menos cuydado 'm dóna. Gracias á Deu tinch una cara que ab quinze días sense tocarhi navaja ja sembla una capsada d' escardots.

—¿Y per las camas, los brassos, l' esquena?

—¿Aixó? Compro un parell d' ampollas de *Tónico oriental*, que diu que fa creixe 'l cabell; m' unto tota la persona dugas ó tres vegadas cada dia... y deixéulo anar aquest salvatje.

—¿Y ahont faréu dir que us han cassat?

—¡Ah! A la montanya Pelada: res d' Africa ni de Conxinxina. S' ha d' afavorir l' industria nacional...—

Mentres tant la broma de 'n Lacamama, gracias al *candorós* concurs de la prempsa, va sostenintse qu' es un contento, y cada dia s' inventa una noticia nova que dona interés y amenitat al espectacle.

Ultimament s' ha dit que 'l governador civil vol comissionar á tres ó quatre metjes perque examinin detingudament al salvatje y donguin lo séu dictámen:

Si la noticia es certa, que 'm dispensi 'l governador, pero 'm sembla que s' equivoca.

A un fulano com en Lacamama no se li han d' enviar quatre metjes que 'l visurin.

Lo que l' home necessita es un parell de gitanos que l' esquilin.

Fóra tota aquella llana, una bona fregada d' orellas... y á caseta.

A. MARCH.

M' HO HAN DIT

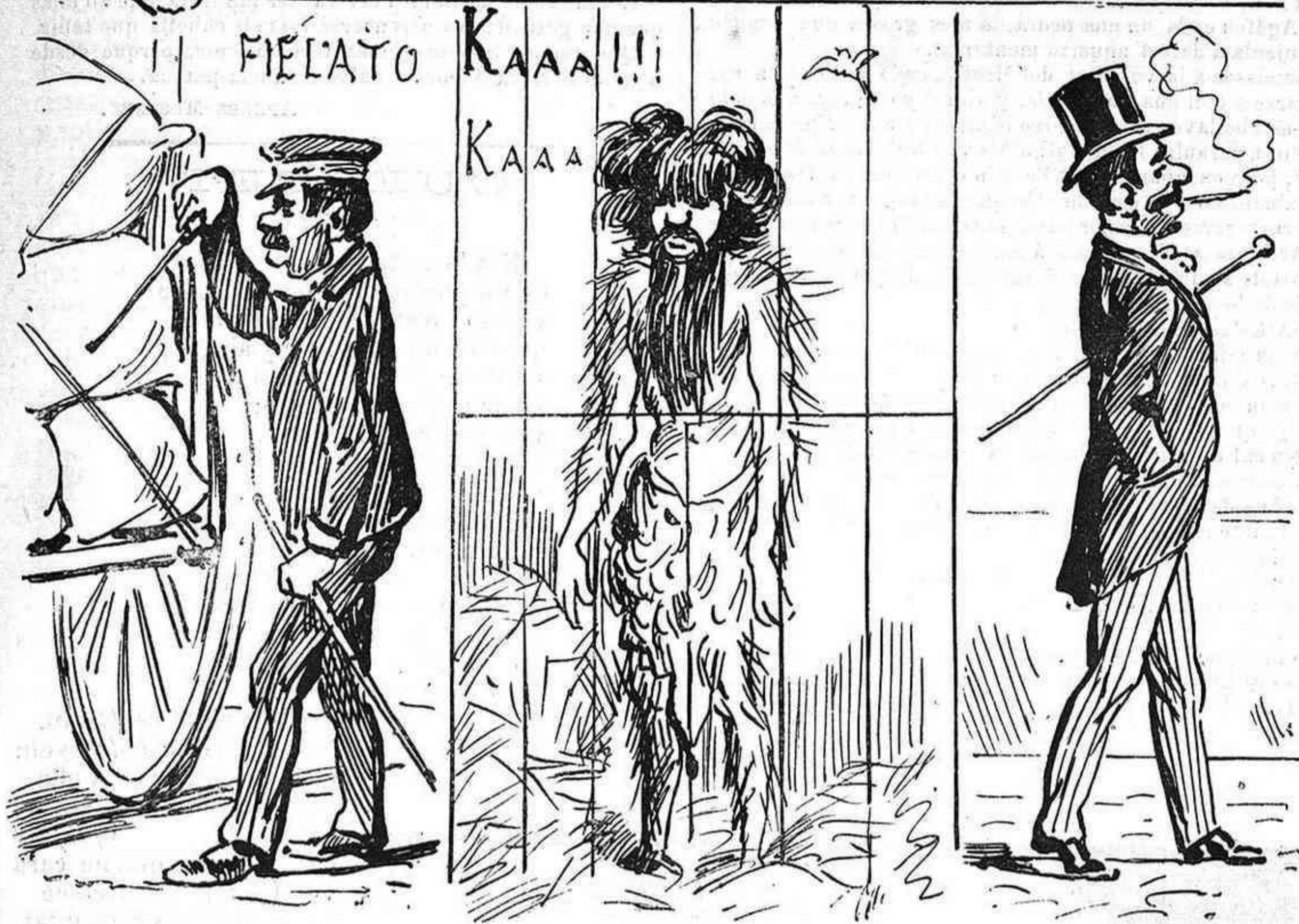
M' han dit de tú una cosa
avuy al trench de albada
que si ho sabesses noya
quedarías parada;
al traspasá 'l torrent
á n' el rectó hi trobat,
y al arribá aprop meu
la mula n' ha parat
y m' ha contat molt serio,

LA NOVELA D' UN ARTISTA

(Tarugo fi de sigle.)

 Lo Salvatge S' R'OMANSO

AHIR

(Segons la policia)

AVUY

(Segons las apariencias)

DEMA

(Segons las probabilitats)

com si ho sabés molt bé,
que si tú... 'l que m' ha dit
demá ja t' ho diré.

Los segadors anavan
al treball alegroys,
y d' amor cansonetas
entonavan cofoys;
al véurem, tots un grupo
n' han format molt rodó,
y de tú m' han contat
lo que 'l senyó rectó;
m' han explicat Roseta
que si tú... no sabré
avuy com ells contarho:
demá ja t' ho diré.

Al sortir ja del poble
las donas del veynat,
al veurem, totas ellas
per tú m' han preguntat,

y tot fentme conversa
m' han explicat que si....
—Per favor corra, dígam
¿qué t' han contat de mí?
—Vamos, vaig á compláuret,
escolta donchs. M' han dit
que si tú ab mí 't casavas
farias bon partit.

JOSEPH BAGUNYA.

UN QÜENTO MES DE SANT PERE

Amich Roca y Roca:
¡Ja tenia rahó la vella que no volia morir may! ¡Sempre
s' en aprenen de novas!
Ja sabs tú si es llarga y enginyosa la llista de qüentos
que 'l poble catalá acumula al bon Sant Pere y que he co-
leccionat en mon llibre de Tradicions catalanas recient-
ment publicat. No 'm creya, ni molt menos, haver agotada
la materia, pero ¡figúrat quinas orellas faria l' altre dia al

sentir una bona dona que, á manera de proverbi que per cert venia molt á tom, va dispararme un nou quento sobre Sant Pere, y qu' explica molt diferentment de com jo ho tinch consignat en mon llibre, l' origen de la celeberrima calva del porter de la gloria.

Com no dupto que 't farà tanta gracia com á mí va fer-me'u, aquí te 'l transcrich tal com va contarme'l aquella bona dona.

Es sabut (!) que Sant Pere era tan amich de menjar com enemich de treballar.—Cert es que una cosa y altra pot molt ben deduirse de las tradicions que duch publicadas.

Un dia que Jesús anava pel món ab els apóstols,—entre ells Sant Pere—va dirlos:

«Agafeu cada un una pedra, la mes grossa que poguéu, y pujeula á dalt d' aqueixa montanya.»

Sumissos á la voluntat del Mestre, cada apóstol va carregarse á coll una llamborda, y ab tot y que feya una calor qu' estabellava, van enfilarse montanya amunt sense replicar una paraula. Dich mal: aixis van ferho onze dels apóstols, pero en quan á Sant Pere, no tan sols va fer el camí botzinant com de costum sino que, 'l bergant, havia procurat carregarse lo menos possible triant la pedra mes petita.

Arribats al cim, suhant á mars y trencats de brassos els apóstols s' aturaren al voltant de Jesús que va dirlos després de benehir las pedras:

«Ara descansau y menjeu.»

Y 'ls sants homes veieren ab agradable sorpresa que las pedras s' haviau transformat en pans,—de tantas mes lliuras com mes grossas eran las pedras—y que ab la fam y la fatiga que portavan van venirlos com l' anell al dit.

No cal dir quina degué ser la quimerada de Sant Pere al trobarse ab un panet com un ou de colom, que va menjarse d' una sola caixalada, rosegantse 'l fetje de no haver sospitat la intenció del Mestre per triar una pedra mes grossa que la de tots els altres.

Acabat el refrigeri, Jesús seguit dels seus va baixar de la montanya, y arribats al plá digué novament á sos apóstols:

«Prengueu cadascún un' altra pedra y pujeu á aqueixa altra montanya que altá al devant s' aixeca.»

Tots obehiren, pero ¿quí va ser que 's carregá ab la pe-

dra mes grossa? ¡Quí havia de ser sino Sant Pere! 'l qual devant de la perspectiva del pa en que devia véurela convertida traginá una llamborda tan enorme que més de quatre vegadas cregué que forsas li faltarian per arribar á la cima.

Suhant, bufant, roig com un perdigot y capolat de tots sos membres, hi arribá finalment bella estona després que ja tots hi eran fent rodona al Mestre.

«Y ara—preguntá á Jesús, impacient per clavar las dents en el pa que ja ab el cor se menjava—¿qué 'n fem d' aquestas pedras?»

—¿Ara?...—respongué Jesús distretament.—Tireulas á terra y asseguévoshi al demunt; que no vindrá malament descansar una estona.

L' enrabiada de Sant Pere va ser tan forta que ab unas quantas grapadas va arrencarse tots els cabells que tenia.

Que tenia y que may més torná á tenir, perque desde aquella hora va quedarse calvo com una patena.

APELES MESTRES.

C U E N T E T

(VALENCIÁ)

Era la festa machor de un poblet prop de Molvedre y el so Colau de la Chima, qu' es molt bromiste y alegre, va sortir vestit de nano además de atres tretse; y al pasar la Comitiva, encarregá de les festes, en compañía dels nanos, dels chegants y cuca-feres per enfront de séhua casa de la plasa de Sant Pere, el Colau veché á la Chima abocá en una finestra contemplant tota extasiá los chiravols y piruetes

que, dirichits pel Colau, tot ballant els *cabuts* feyen; y pa obsequiar ell á ella —pos dels nanos era el

[*quefe*— els va manar que de cara á la Chima se chiressen pa que en mes comoditat y detenció els pogués veu- y una vegá colocats [re, tots el tretze en cinch ren-

[*gleres* el Colau molt satisfet bufat y orgullós de veres á la Chima liu fa fer eixa pregunta pedestre:

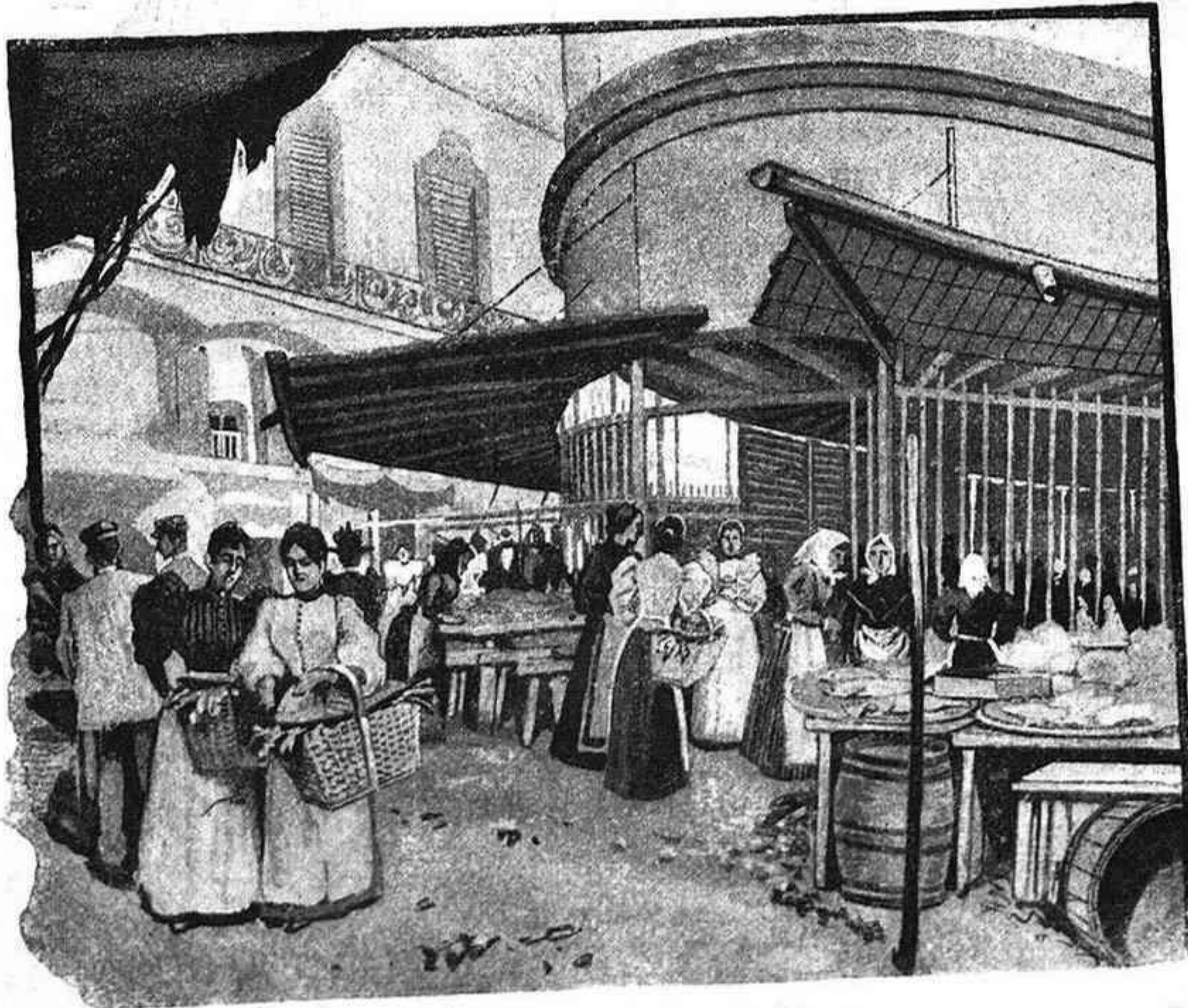
—¿Quín nano te fá mes [goig? Y ella digué:—El de raere.

AGUILETA.

TOROS Y CANYAS

Per qui empren un viatge constituheix un atractiu (que després pot resultar no serho) la companyia que li está reservat trobar en lo mateix wagó que ha de conduhirlo. ¡Quántas vegadas un se topa ab l' amich á qui menos s' espera!... ¡Quántas altras s' entaula conversa ab un des-

CROQUIS BARCELONINS

LA PESCATERIA: 'l centro de la sardina y del rap... y 'l local mes apropiat per agafar mal de cap.

conegut que després resulta ser un amich de un amich, ó un parent de un parent, ó un paisà ab el qual quan eram xichs anavam á estudi!...

Aquesta vegada m' ha tocat viatjar... ¿ab qui dirian?

Ab las *señoritas toreras*.

Plegats varem sortir de Barcelona en l' exprés del dijous de la senmana passada, y encare qu' ellas anaren fins á Zaragoza en un departament distint, desde la heróica ciutat aragonesa fins á Pamplona la companyia del Nort va reunirnos en un de aquells carruatjes antdiluviáns é incómodos que forman una sola estancia, dividida pel respaldo dels assientos: carruatjes comunistas ahont tothom se veu y tothom se sent.

Allí anavan ellas sent objecte de totas las miradas, especialment quan se posavan l' armilla ó la jaqueta torera, ó quan giravoltant se cenyian al cos la faixa, de qual prenda 'n tenen un mostruari en lo qual hi estan representats tots los colors del iris.

En lo mateix wagó hi anavan tres reverendos que no las perdian de vista.

Estavan alegres y feyan molta gatxarra. D' en tant en tant treyan las cartas y jugavan al trenta hú. Lo Sr. Mariano del torín, las acompanyava ab aquella calma y aquella benevolencia que li son tan caracteristicas.

Jo esperava recullir alguna gracia y no 'm sigué possible. Per son llenguatge, pel deixo de son parlar, per sos modismes se veu desseguida que procedeixen de la Barceloneta, que com sab tothom no es cap barri de Triana ni cap Perchel. Mes aviat que sol, escampan olor d' oli de fàbrica.

Y á pesar de tot sembla que fan furor. En totas las estacions del tránsit, s' agrupava la gent á mirarlas: y allá ahont no hi havia curiosos, las contemplavan els mossos y 'ls empleats.

En Mariano va dirme que no sossegan. Procedían de Valencia y 's dirigían á San Sebastián, ahont havían de treballar diumenje. Al altre diumenje havían de anar á Bayona; de allí á Lisboa, y de Lisboa á Palma de Mallorca.

Durant un dels refrigeris que fan en lo mateix wagó, vaig compendre que tenia rahó de ser, dada l' extensió kilométrica dels séus viatjes, lo gran tamanyo de la fiambra de llauna en la qual portan las vituallas. Es una especie de plassa de toros en miniatura, y 'l dia que vulgan podran treballarhi: bastará que hi colokin vius los pollastres que ara hi portan rostits. Després de tot, tan se val que lidihi pollastres, com los badells de llet, ab las quals lluheixen las sévas habilitats taumáquicas.

La seva anada á Bayona, confesso que va omplirme de inquietut. Las autoritats francesas están enfutismadas contra la lidia á la espanyola. Si 'ls tribunals reputan com animals doméstichs als toros mes braus y perillosos ¿qué succehirá quan vegin que las *señoritas toreras* s' entretenen á atormentar á aquells párvuls inofensius de la rassa bovina?

Per fortuna, la ciutat de Bayona dista molt poch

CROQUIS BARCELONINS

PASSEIG DE COLÓN: la *Bolsa* dels assistents calaveras, de las tendras *Menegildas* y de las dolsas ninýeras.

de la frontera d' Espanya, y las *señoritas toreras* podran tomar el olivo del Bidasoa, avants de que 'ls gendarmes tingan temps de cumplir las ordres severas de l' autoritat.

Un detall.

No sé en quina ciutat d' Espanya, durant la lidia, un entussiasta s' arrimá á la barrera, oferint á la primera espasa de la quadrilla de *señoritas*, un estutx de luxo tancat.

Plena d' emoció l' obrí l' agraciada, y als crits dels espectadors, que deyan:—Que se vea... que se vea—no tingué mes remey qu' ensenyarlo á tothom.

¿Saben qué hi havia dintre del estutx?
Un fregall de cuyna.

La famosa D.ª Rita, á la qual los periódichs de Madrid dedican llargas columnas, desde que ha obtingut la llibertat baix fiança, ha manifestat vius desitjos de dedicarse al teatro, cultivant l' especiatat del *género chico*.

Diuen los que l' han sentida que no li falta veu y hasta que canta ab gust: del seu rostre agraciat y de la excelencia de las sévas formas abultadas, ne responen els que l' han vista. Y en quant al reclám per comensar bé y ab éxit; obtenint desde 'l primer dia 'ls aplausos del públich y una bona contracta de l' empresa, li ha fet la premsa ab lo major desinterés. No sempre 's troban aquestas gangas.

D.ª Rita passarà de la presó al teatro. De la llum fosca de la celda a l' espléndida resplandor dels ersons y las baterías.

Mentrestant la Bascuñana que va denunciarla, com á cómplice en la falsificació del testament haurá de considerar plena de tristesa, que tot lo mal que volia ferli s' ha convertit en un inmens benefici per l' interessada.

Perque si ella no l' hagués treta de l' obscuritat en que vegetava, ningú, sino l' ex-jutje Sr. Zapata s' hauria recordat de D.ª Rita. Llavors hauria pogut buscar contractas y ja hauria vist si las trobava.

En cambi avuy els empresaris fan qua á la presó per veurela y se l' están disputant com una joya de gran valor posada á pública subasta. Tots ells saben que 'l públich no faltarà á las funcions en que actuhí D.ª Rita, y di aquí 'l seu afany per contar ab ella. ¿Quí serà 'l favorescut?

**

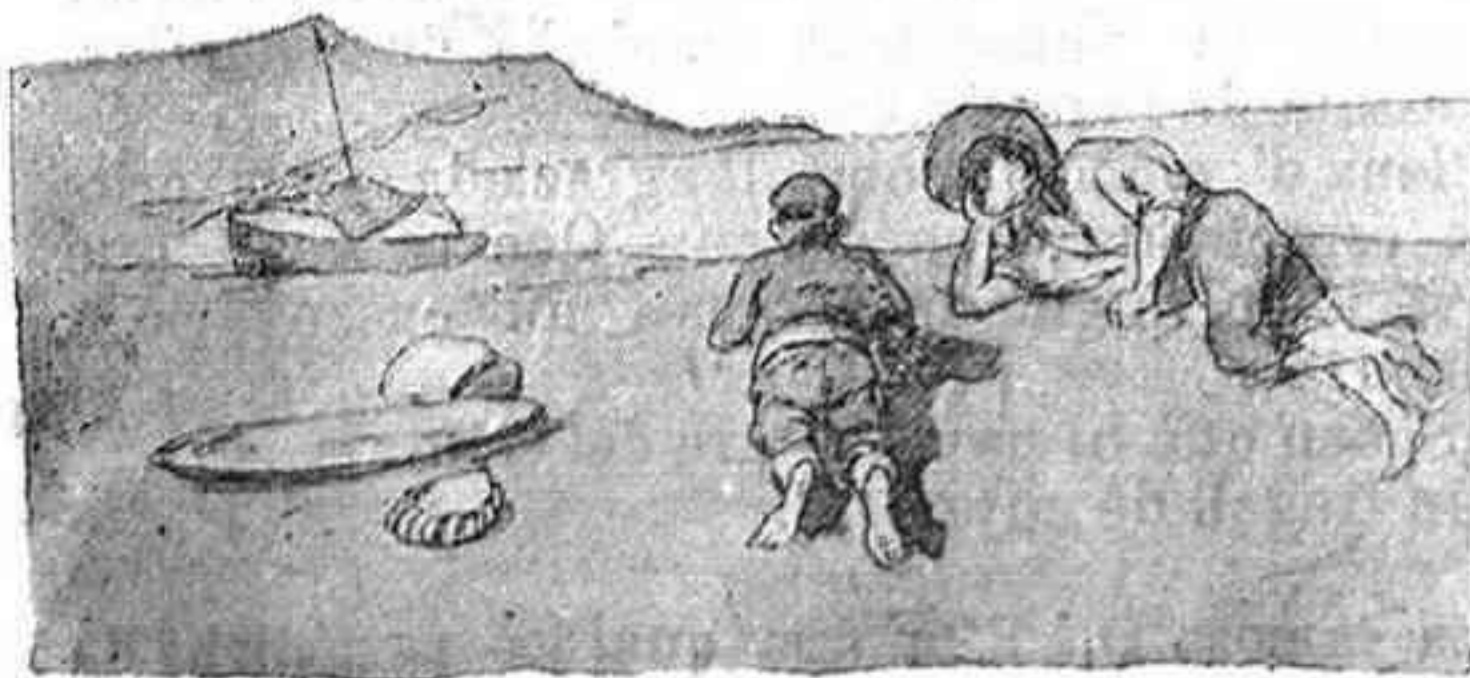
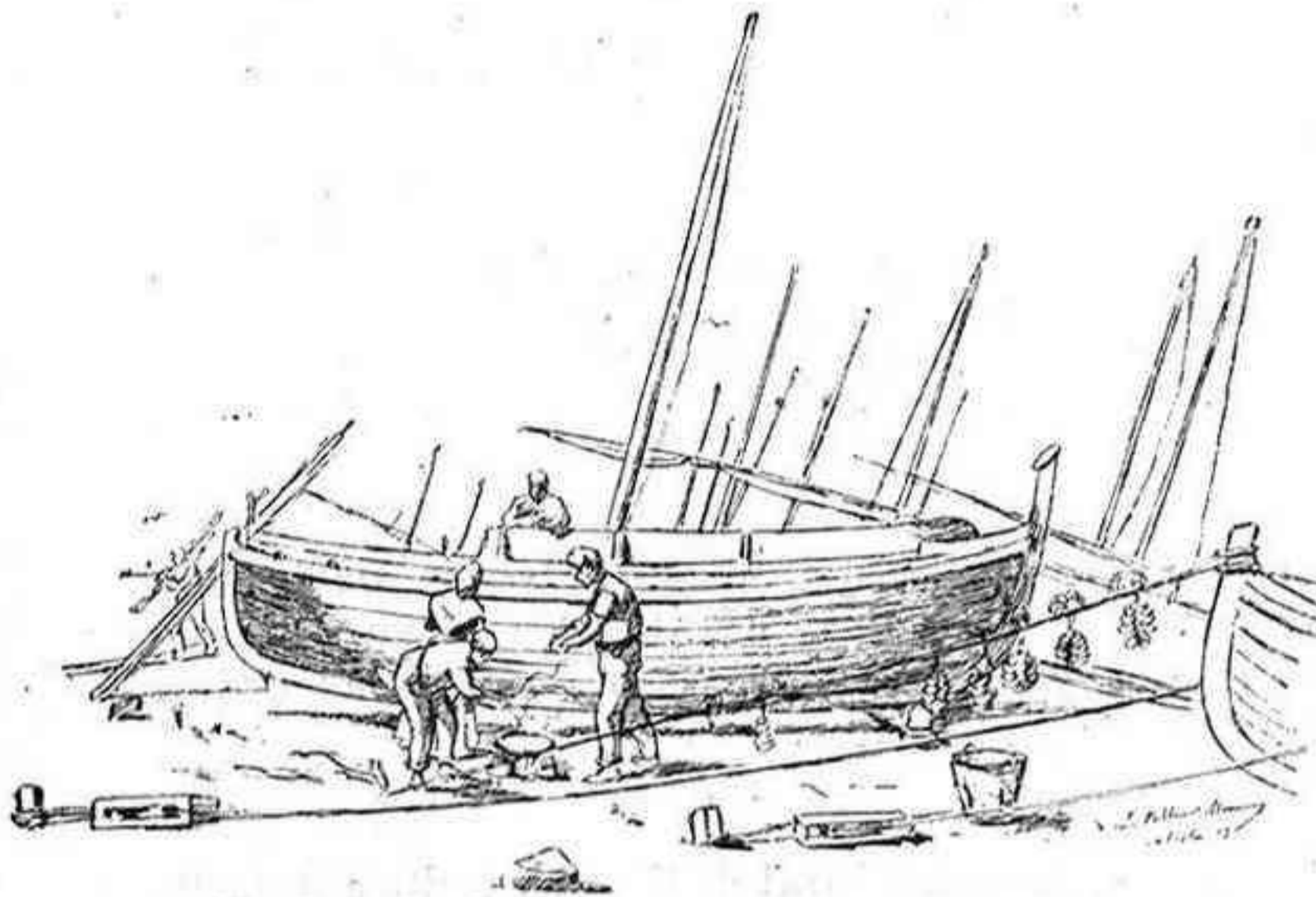
Ab l' exemple de las *señoritas toreras* y de *Doña Rita*, se comprén que 'l poble espanyol no 's preocupi gens ni mica de la qüestió de Cuba.

¿Ha de ser primer la sanch dels nostres soldats que 'ls toros y las canyas?

P. DEL O.

Pamplona 6 de agost.

CONTRAST

Cosas que al mon sempre 's veuhen:
uns treballan, altrás jeuhen.

A LA PLATJA

—A mí m' han dit que 'ls banys de mar enmagreixen.
—¿Sí? A mí me 'ls han receptat per engreixarme.

A SA MAJESTAT L' ISTIU

Un versayre que us detesta,
aborridíssim senyor,
per pregarvos un favor
endressa 'us la carta aquesta.

Si me 'l feu ¡vátua 'l mon!
me 'l hauré ben afanyat,
puig l' escrit vos vé regat
ab la suhor del meu front.

Per está en caràcter just
vos diré ia vritat *núa*:
ara, senyor, tot me sua
qu' es un gust, dich, un di-gust.

Casi bé es un xiquet massa
lo que aquest any apreteu:
la caló ab que 'ns *regaléu*
tot jo 'm *regala*, no es guassa.

La desgana 'm desespera
y no puch menjar ¡qu' es cas!
Pendria á tot pasto glas
fiat en una banyera.

Creguéume que 'n tinch un feix
ab lo que me féu passar;
cada día, ab tant suhar,
perdo una lliura de greix.

Y aixó, istiu, es un tropell,
puig estant avants molt gras,
ja no se 'm veu més que 'l nas
y sols tinch oses y pell.

Fins temo que ans de finí
enguany el vostre regnat
si soch viu, hauré quedat
en una sombra de mí.

Mes si aquesta calor dura,
vaig de pet á can Pistras
¡potsé aixís faré las paus
en la *freda* sepultura!

A CASA

Un individu en liquidació.

Perque diguéme: ¿no es mengua
¡més que aixó! ¿no es horrorós
que un hom vagi com un gos
pels carrers trayent la llengua?

Jo crech qu' está molt de gresca
la gent, quan sento que diu:
—viu tota cuca al istiu.—

val més que ho prengui á la fresca!

¡A la fresca! Mes ¿hont para?
Si bucantla, un no la troba
ni anant més lleuger de roba
que no Adam, el nostre pare!....

Humida per tots costats
esta carta trobaréu
mes, per Deu, no 'm contestéu
que porto 'ls papers mullats.

Per lo tant, féume 'l favor
d' atendre lo prech aquest:
¡Enviéme un xiquet de fret
y com més prompte, millor!

Y un altre any, ans d' arriuar
vos, no tinch pas altra deria,
me 'n vaig á viure á Siberia
per no sentirvos ¡Mandar!

JAPET DE L' ORGA.

LLIBRES

EL REY DESEADO—per FRANCISCO GRÁS Y ELÍAS.—Forma 'l volúm VI de la Colecció *Episodios de mi tierra*, y 's refereix tot ell á la tornada á Espanya de Fernando VII, després de la guerra de la Independencia.

Lo novelista intercala ab la narració la historia senzilla de uns amors, comensada en lo volúm anterior, titulat *El general Manso*; pero la tal historia no té 'l ralleu, ni l'interés que desperta 'l relat del pás del rey, á través de Catalunya, de la manera fastuosa ab que era rebut, de las esperansas que molts concebían, de las maquinacions que altres portavan á cap pera destruir l' obra liberal de las constituyents del any 12.

El rey deseado abunda en quadros bèn descrits y en interessants anécdotas, sent una de las que 's llegeixen ab més

gust entre totas las que figuran en la colecció que ab tanta assiduitat com acert vé publicant lo Sr. Grás y Elías.

LLIROYA, primeras poesias de ANTON BUSQUETS Y PUNSET.—Senzilla colecció de composicions poéticas dictadas pel juvenil entusiasme de son autor, qui 's mostra influenciat unas vegadas per en Jascinto Verdaguer, y altres pels conreadors de las llegendas y cansóns rurals que han donat nom á alguns de nostres poetas floralistas.

Al Sr. Busquets li falta, sens dupte, adquirir personalitat propia; pero revela recomenables condicions: versifica ab destresa, y demostra tenir un gust molt cultivat.

ALTRES LLIBRES REBUTS.—*Narraciones infantiles* per R. de Mesa y de la Peña.—Es una colecció de quèntos y llegendas escritas ab correcció y acomodadas á la tendra inteligencia de la infancia á qui están dedicadas.

* * *Espanya y las Republicas Sud-americanas*.—Discurs pronunciat en la sessió celebrada per lo Congrès de Diputats, lo 29 de mars últim, per D. Rafael M.ª Labra, ocupantse de las relacions entre la mare patria y aquellas nacions, avuy independents, que un día sigueren colonias sevas.

RATA SABIA.

¿QU' ES LA DONA?

Un casat

La dona es font d' alegría,
es lo milló que 's pot dá,
tot lo gran en ella hi nía,
fa deu anys que 'ns vam casá
y 'm sembla que sols fá un día.

Un altre casat

Com la dona, no hi ha res
tan dolent, sols causa danys:
de defectes té un excés;
que 'ns vam casá sols fa un més
y 'm sembla que fa deu anys.

Jo

¿En qué quedém?... ¿es la dona
un ángel ó vice-versa?
¿Té rahó lo qui l' abona
o 'n té qui diu qu' es perversa?
Quan aquesta quèstió 's tracta
sempre hi ha gran confusió.
Aixís es que sols prech acta
del que 's diu, y callo jo.

J. ARMÉS.

TIVOLI

Encara no brilla per novetats. Un día *Marina*, un altre día 'ls *Madgiars* y l' endemá *Marina*.

NOVEDATS

Dijous passat, la companyia lírica de 'n Tomba debutá ab l' ópera *Rigoletto* en la qual hi hagué molts picaments de mans tant pels artistas cantants compels de l'orquestra. La tiple senyoreta Finzi y 'l tenor senyor Mastrobuono, per semblarse als seus noms cantaren d' una manera *fina y bona*.

Lo quarteto del últim acte, qu' es lo cap de brot d' aquella partitura del mestre Verdi, hagué de repetir-se á instancias de la concurrència.

Las decoracions son propias de la mateixa companyia Tomba.

Encara que l' ópera sigué ben rebuda, semblava que á

né 'l públich no li feya prou 'l pés: y era perque á la aplaudida *troupe* li escaubhen mes bé las obras del género llaujer, que per més que á alguns no 'ls hi semblai aixís, tenen tantas dificultats com las de repertori serio.

En *I moscheteri al convento*, *Il du chino*, etc. que han seguit los altres dias, lo públich hi troba pés y torna.

CATALUNYA

Pel dissapte está anunciat lo debut de la companyia coreogràfica genovesa de Giovanni Ansaldo, que la componen 57 personas, figuranhi una primera ballarina de rango francés y un'altra de rango italiá. Y diuhen que van bé de tots rangos. Ja ho veurém.

GRANVIA

Perfiles matemáticos se titula l'obra estrenada 'l diumenje passat, original dels senyors Muzas y Luceño y la música del mestre senyor Vilamala.

Deu nidoret del éxit que obtingué tant lo llibre, que té abundó de xistes ben trobats, com la part musical, qu' es bastant agradable.

Los autors sigueren cridats á las taulas diferentas vegadas.

L'execució molt acceptable, per la qual també se 'n endugueren picaements de mans y foren cridats en escena las senyoras Cubas y Rovira, senyoreta Gomez y senyors Las Santas, Tejido y Lamas.

N. N. N.

RELACIÓ D' UN CASAT

Jovent: ves ab gran cautela ab las noyas de avuy día; mestras en hipocresia y vivas com la mustela; las veurás totas humils fer tot quan manis y diguis; riuran ab tú quan tú riguis y las llágrimas á mils correrán si tu estás trist, perque aixó de plorá ó riure ho saben fer de per riure tantas com al mon n' he vist.

Ja t' esplicaré 'l que fá sense que hi falti una coma, una dona quan á un home

té l' intenció de pescá.

Com si fos cosa casual procura sovint trobarte y avesarse á saludarte, primé d' un modo formal.

—Parsiho bé.—Estiga boneta

com á gent ben educada;

pro á la tercera vegada

ja t' farà mitja rialleta.

Y aixís ab aquests paranys,

ab poch temps si ella té empresa

veurás que ja hi tens franquesa

com si fossiu amichs d' anys.

Y com unas estenallas

t' agafa y no te 'n adonas;

que la trobas, hi enrahonas

que la veus al ball, hi ballas.

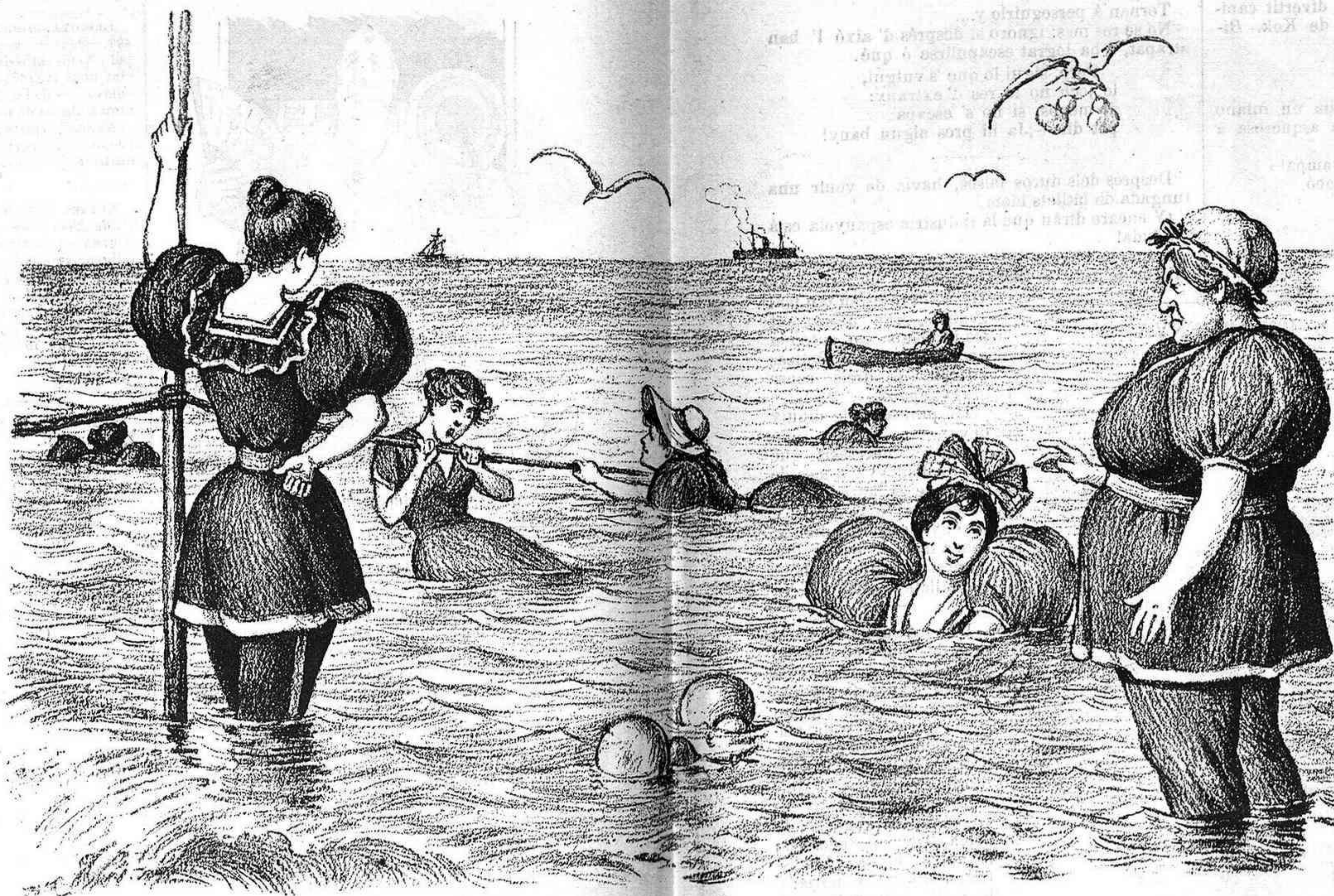
Ja estás llest; de mica en mica

has 'net dins la gabarella

y ben enamorat d' ella,

la trobas guaps, bonica,

BANYS (Dibuix de M. MOLINÉ).

¡Fora suros y carbassas!
¡Fora! ¡Ja ho poden llensar!

Ab aquestas manigassas
totas sabèm de nadar.

simpática, espavilada y ab las cent mil qualitats que tots los enamorats veuhen en sa enamorada. Y quan ja t' té á sa saho y un sí de sa boca logras t' porta á coneixe 'ls sogres que t' cridan la rendició. Y arribat en aquest punt no cal que rasquis ni risquis, lo día qu' aixís rellisquis, considera qu' ets difunt. Puig si encar no estás prou d' ella, per consegui 'l prometatje, fins hi ha qui t' darà formatje passat per sota l' aixella. Lo final ja sabs com va, un quant temps de relacions y ¡arriba! á fé 'ls rigodons á davant del capellá. Ja ets casat: com llamp del cel,

com un somni de ventura, com dura 'l que menys dura, passa la lluna de mel. Y sense sas olors finas y esfullada ja la rosa, t' ha quedat sols una cosa: un tronch carregat d' espinas. Vet' aquí 'l que sol passar la major part de vegadas; aixó sense las trastadas que després solen jugar.

Per la copia,
SIMÓ Y DUCH.

ESQUELLOTS

Delicias del nostre Ajuntament.
La cansó de cada istiu:

«Por no haberse reunido suficiente número de concejales...» Cap dimars pot celebrarse sessió, á pesar de que, dels rigodors que últimament varen surtir elegits—diguémne elegits—no sé que ni un sol posés en lo seu manifest electoral una declaració que dignés poch més ó menos:

«...Yo velaré por los intereses de la ciudad... yéndome al campo tan pronto como el calor apriete un poco.»

No obstant, potser ben analisat resultarà que si abandonan la casa de la vila es perque, ara com ara, no hi ha *res que fer*.

Sembla que un dels de la colla ja ho deya ben clá:—¡Ay carat! ¿No veuhen que 'ls contratistas també tots se 'n han anat?

En la suscripció oberta pera socorre á las víctimas vivents del naufragi del *Reina Regente*, Barcelona sola ha donat casi la mitat de lo que ha entregat lo resto d' Espanya.

¿Qué hi diuhen ab aixó á Madrid? ¿Qué no parlan de la *egoista Cataluña*, de la *absorbente Barcelona*, d' aquests que *piden más que un catalán*?

Ja está resolt.

Aquest any l' Ajuntament no vol celebrar las festas de la Mercé

Déu tenir encare massa present la famosa pasterada de las festas del Centenari.

Apart de que, si la gent de la casa Gran volgués parlar ab sinceritat, potser ja ho diria:

—Fer festas, invertir sumas importants... y que després tothom vinga á fiscalisar y á discutir los comptes... francament, no dóna gust.—

Perque ells volen aixó; que á més de tot, encara dongui gust.

Un telegrama:

«Dofia Rita (la fulana del jutje del testament) se propo ne debutar, cantando en una misma noche dos zarzuelas, una seria y otra cómica.»

¿Volen que 'ls digui lo que penso?

Pues penso que l' inventor del telégrafo no 's degué may figurar que 'ls seus fils haguessin de servir, ab lo temps, per transmetre semblants tonterias.

Aquest ditzós *home salvatje* acabarà per feros torná tarumbas á tots.

¡Quina manera de tocar lo violón una bona part de la premsa!

Un periódich, ab motiu d' aquest *aconteïment*, recorda que «á París va presentarse també anys enderrera una familia de salvatjes, y que grácias á un gos que va entrar á la barraca y va fer un *riu* demunt d' un cafre qu' estava distret, se descubrí que 'ls tals salvatjes eran una colla de parisienchs que pintavan la cigonya als seus pay-»

¿Veritat que ja es *recordar* aixó?
Perque lo graciós del cas, es que aquest episso-
di *històrich* no es altra cosa que un divertit capi-
tul d' una xispejant novela de Paul de Kok, *Bi-
gote*.

Y ara que parlém del salvatge.
A Gracia va ser detingut l' altre dia un fulano
que havia atropellat d' una manera asquerosa á
una nena de poch anys.
¿Veuhén? ¡Aquí sí que no hi ha trampa!
Aixó al menos es un salvatge de debó.

Escena marítim-estiuhenca:
La policia persegueix á un subjecte y aquest
veyentse acossat, se tira á mar.

Lo pescan, l' agafan, fuig.... y de cap á mar al-
tra vegada.

Tornan á perseguirlo y....
No sé res mes: ignoro si després d' aixó l' han
atrapat, ó ha lograt escapulirse ó qué.

Pero, sigui lo que 's vulgui,
lo joch no té res d' extrany:
al menos, si no s' escapa
pot dir:—¡Ja hi pres algun bany!

Després dels duros falsos, havia de venir una
tungada de bitllets idem.

¡Y encare dirán que la industria espanyola está
perduda!

Los nous bitllets falsificats son de l' emissió del
primer de juny de 1889 y ostentan lo retrato de
Goya. Pero están tan mal
grabats, que únicament
los infelissos qu' entenen
poch en las anti-plásticas
podrán pendrels sense
grans reparos.

Un professor de dibuix
deya:

—Seria necessari que
aquí á Espanya á mes de
las primeras letras, s' im-
posés com obligatoria l'
ensenyansa del dibuix,
com á medi d' evitar que
la gent prenguin per bons
los bitllets falsos.

Una estadística que si
noes de broma, ho sembla.

Un célebre professor de
Leipzig ha calculat lo nú-
mero de vegadas en que
's véu enganyat cada ma-
rit segons la séva naciona-
lidad, y dels séus cálculs
resulta lo següent:

Lo marit alemany es
enganyat set vegadas; lo
belga, sis y vuit décimas;
l' inglés, cinch; l' aus-
triach quatre y mitja; l'
holandés quatre; lo suech
y l' dinamarqués, duas; l'
italiá una y vuit décimas;
lo francés una.

L' espanyol 875 miléssi-
mas de vegadas; lo por-
tugués y l' grech 83 cén-
tims; lo servi, l' boneí, l'
montenegri y l' búlgaro,
76 céntims; y l' turch 11
céntims no mes.

De tots aquests cálculs,
y de l' ordre que ocupa
cada una de las nacions ne
resulta que á major ade-
lanto en la séva civilisa-
ció, correspon major en-
gany en los marits.

Los pobles mes atrassats
son los més gelosos y
aquells en que las donas
solen mostrarse mes fi-
dels ab los séus respectius
marits.

ARISTOCRACIA D' ESPARDENYA

Un hereu.

GANGAS D' ISIU

Cafés al aire libre,
oberts en varios punts

per agotar la calma
dels pobres transeunts.

No deixarà de apelar à aquest argument d' ordre estadístich qualsevol advocat, quan li toqui defensar à una dona adúltera.

—Es veritat—podrà dir—que la méva patrocinada vá ser sorpresa en flagrant delictes; pero tingui en compte 'l tribunal que al enganyar al séu marit obehia à un impuls patriòtich, y no tenia altra idea que la de augmentar los graus de civilització y de cultura del país.

En vista de que 'ls francesos volen prohibir terminantment las corridas de toros, insinúa un periòdich l' idea de pendre repressalías.

¿Suprimeixen ells las corridas à la espanyola? Donchs nosaltes prohibim los *cafés concerts*, las *chansonnettes*, y sobre tot el *can-can*, y la *danse du ventre*.

Estich seguríssim que 'ls pares de familia suscriurian sense reparo aquesta petició, reservantse empero la facultat de que las diversions francesas se donguessin à porta tancada y pel séu us exclusiu, comprometentse à taparse 'ls ulls ab las mans... y à mirar à través dels dits.

Per cosas graciosas à Gracia.

L' hereu Pantorrillas tractava d' ensajar à casa séva un terceto molt original, titulat: «La dimissió de un secretari.» Estavan encarregats de cantarlo l' actual arcalde, Sr. Arteaga, l' arcalde anterior, Sr. Gausachs y 'l celebèrrim D. Elías Calvo. L' hereu Pantorrillas portava la batuta.

A una indicació de aquest ordenant al Sr. Calvo que presentés la dimissió, contesta 'l secretari:—Cantin papers y mentin barbas.

Y 's tréu de la butxaca no sé quín document, y l' arcalde actual pert lo color, com si li haguessen

dat un bany de cera groga. Al poch rato quedava també descolorit de igual manera l' arcalde anterior.

***

En vista de que 'l color esgroguehit es el que quadra menos sobre tot als funcionaris de certa categoria qu' están al candelero, vá arribarse à una solució conciliadora.

Lo Sr. Calvo presentarà la dimissió, mediant certas condicions ventatjoses. Gracia paga.

Y s' assegura que l' hereu Pantorrillas, admirant la pasmosa habilitat del que durant tant temps ha sigut secretari de la *desgraciada vila*, vá dir, imitant al personatge de la sarsuela:

«Con el tiempo este muchacho
sabrà tanto como yo.»

Un filòsof alemany ha fet estudis sobre 'l pés de las donas, relacionantlos ab las sévas facultats intellectuals y morals, y diu respecte à las de 16 anys:

La que pesa 40 kilos, es una vanitosa; si 'n pesa 41, una tonta; si 43, una poetisa; 44, una romántica; 46, mal génit; 47, una qu' estima à la familia; 48, la que de totas maneres vol casarse; 49, una dona de gran cor, etc.

Los solters donchs, no tenen mes que fer aplicació dels *experiments* del sabí alemany y logran la dona que desitjin.

Si es massa grossa y té mal caràcter per la grossaria, no hi ha necessitat de oféndrela dihentli que tingui millor caràcter; no mes li han de suplicar que dejuni y disminueixi de pes. Al contrari, si es molt flaca y en los pochos kilos indica que té una mala qualitat, avans de comprometreshi, han de

procurar que menji bons talls y aumenti de volumen.

¡Com rediable aquesta manera tan senzilla de procurar 'ls bons matrimonis havia estat amagada fins avuy!

Encare que la Societat humorística *Niu Guerrer*, nos té ja acostumats à bromas de bon género es notable la del *vernissatge* ó inauguració oficial de l'Exposició humorística de Bellas Arts que tingué lloch en la nit del dissapte passat. La premsa periódica y 'ls artistas expositors quedárem sorpresos ab la rebuda *guerresca* que 'ns varen fer en lo local, anunciantnos l'obertura à só de trompeta.

Visitarem l'Exposició, plena de bons acudits tant en pintura com en escultura, de la qual en lo número próxim ens en ocuparem ab la detenció que 's mereix.

Després s'obsequiá als concurrents ab un *lunch*, en una taula adequadament guarnida y al destaparse 'l *champagne* hi hagué brindis y lectura de poesías *ad hoc*, entre las quals en Conrat Roure, recordant qu'era en Pau Bunyegas, vá llegí la qu'anirà de prólech en lo catálech, de l'Exposició, dedicada als artistas expositors.

Per no estar encare imprés dit Catalech, l'Exposició no s'obrirá al públich hasta últims de la present senmana ó primers de l'altra.

Segurament que pochs serán los que no aprofitin las invitacions del *Niu Guerrer* pera visitar aquesta exhibició, en la qual los artistas han secundat brillantment lo propòsit de la divertida societat à la qual felicitávam l'altre dia per un acte filantròpich, com avuy ho fem corralment per una broma ben entesa y de gust artístich.

Un botigué de Liverpool, ha publicat lo següent anunci:

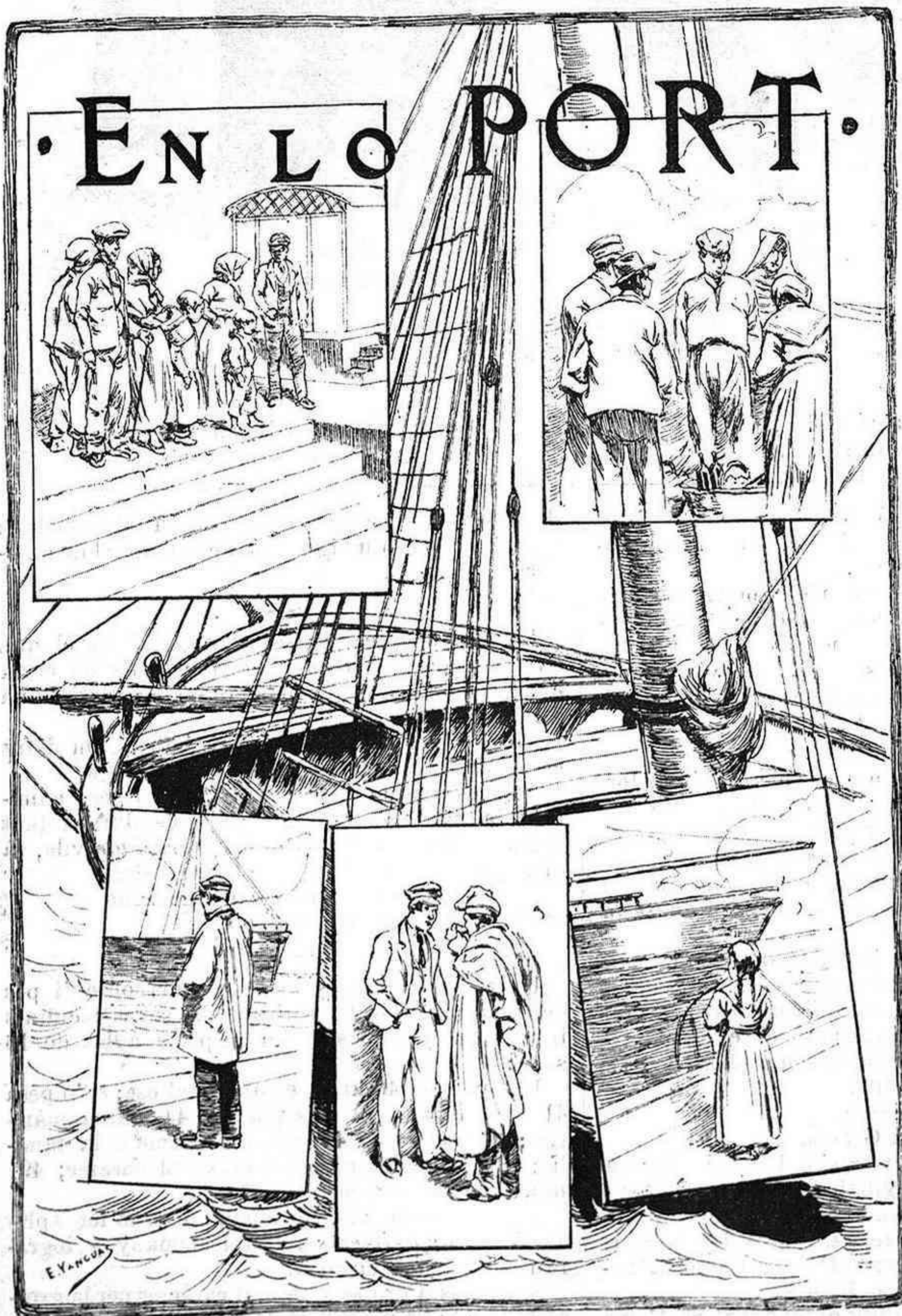
«No compreu sino en l'establiment de James Scroodge, per que ven mes barato que ningú, per que es solter y no necessita guanyá 'l pa per fills que tingan gana ni per dona amiga de lluhir. Pero es molt precís que 'l comprador se dongui pressa, per que Scroodge está disposat à casarse si troba una dona que li convingui.»

Aquest anunci li ha portat molta parroquia, principalment de noyas solteras y casadoras, que van allí per veure si tot comprán logran que mister James se posi en lo cas de... tení qu'encarí las mercancias.

A Málaga, un oficial d'infanteria va casarse l'any 1870. Després sortí de Málaga y 's casá ab un'altra. Mes tart se'n aná 'l marit à Filipinas y en 1874 abandoná à la sego-

A Málaga, un oficial d'infanteria va casarse l'any 1870. Després sortí de Málaga y 's casá ab un'altra. Mes tart se'n aná 'l marit à Filipinas y en 1874 abandoná à la sego-

QUADRETS

Badochs, marinos, xufleros, gent de casa y gent de fora; tipos, escenas y grupos de tot temps y de tot'hora.

LOS MESOS ILUSTRATS

A
C
O
N
T
I

Per llavan' y per ponent,
al sur lo mateix que al nord,

lo cultiu d' aqueix *spòrt*
es la moneda corrent.

Les modes del segle XIX

1891

1892

1892

1893

1893

1894

Queda terminada, ab los dibuixos d' aquesta pàgina, la colecció de *Modas del segle XIX*.

Al publicarla hem cregut contribuir al coneixement de la historia de la indumentaria femenina, y tenim motius per abrigar la convicció de que 'l nostre treball no haurá sigut estéril ni desagradable als nostres lectors, als artistes y en general á totas las personas curiosas.

na muller. Passá á l' Habana y en 1877 vá casarse ab una tercera dona.

Ara á Málaga la primera de las tres mullers segueix causa contra 'l tal subjecte y está per fallarse l' assumpto.

La pena mes adequada que aquest *trígamo* mereix es ferlo viure ab las sogras juntas dels tres casaments.

Medicaments del Dr. WOOM

Aixerop lactífich per augmentar la cantitat y millorar la calitat de la llet. Utilíssim per mares y didas.

Aixerop pectoral, pera curar tota classe de tos.

Aixerop antidiarreich estomacal, per curar las diarreas y malalties de ventrell.

Unich dipòsit: Aixeroperia del Dr. GENER, Petritxol, 2
BARCELONA

(A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.)

LLIBRERÍA ESPANYOLA
 Rambla del Mitj, 20, Barcelona
 Correu: apartat n.º 2

Francis

LOPEZ.
 Editor.

COCINA PRACTICA

TRATADO Y RECETAS

DE

HELADOS

POR Ibar-Kam

Un tomo 8.º Ptas. 1'25

TRATADO Y RECETAS

DE

POSTRES

QUE TIENEN POR BASE EL HUEVO Y LA LECHE
 POR Ibar-Kam

Un tomo 8.º Ptas. 2.

EL GRAN LADRON

por JUAN CABEZAS DE HERRERA

APUNTES PARA LA HISTORIA

Un tomo 8.º

Ptas. 2

Obra nueva de ANTONIO DE VALBUENA (Miguel de Escalada)

NOVELAS MENORES

Un tomo 8.º Ptas. 3

COLECCIÓN DIAMANTE (EDICIÓN LÓPEZ)

TOMOS PUBLICADOS

Tomos

- 1.º *Campoamor*: Doloras, 1.ª serie.
- 2.º — Id. — Doloras, 2.ª
- 3.º — Id. — Humoradas y Cantares.
- 4.º — Id. — Pequeños poemas, 1.ª serie.
- 5.º — Id. — Pequeños poemas, 2.ª serie.
- 6.º — Id. — Pequeños poemas, 3.ª serie.
- 7.º — Id. — Colón, poema.
- 8.º — Id. — El drama universal, tomo 1.º
- 9.º — Id. — El drama universal, tomo 2.º
10. — Id. — El licenciado Torralba.
11. — Id. — Poesías y fábulas, 1.ª serie.
12. — Id. — Poesías y fábulas, 2.ª serie.
13. *E. Pérez Escrich*: Fortuna, historia de un perro agradecido.

Tomos

14. *A. Lasso de la Vega*: Rayos de luz.
15. *Federico Urrecha*: Siguiendo al muerto.
16. *A. Pérez Nieva*: Los humildes.
17. *Salvador Rueda*: El gusano de luz.
18. *Sinesio Delgado*: Lluvia menuda.
19. *Carlos Frontaura*: Gente de Madrid.
20. *Miguel Melgosa*: Un viaje á los infiernos.
21. *A. Sánchez Pérez*: Botones de muestra.
22. *José M. Matheu*: ¡Rataplán! (cuentos).
23. *Teodoro Guerrero*: Gritos del alma, (Desahogos en prosa).
24. *Tomás Luceño*: Romances y otros excesos.
25. *L. Ruiz Contreras*: Palabras y plumas.
26. *Ricardo Sepúlveda*: Sol y sombra, prosa y verso.

Precio de cada tomo 2 reales

Con elegantes cubiertas al cromo distintas para cada volumen.

SORTIRÁ AVIAT

¿COM SE PESCA UN MARIT?

PER C. GUMÁ AB DIBUIXOS DE M. Moliné

Queda oberta pels corresponsals la llista de pedidos.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútu, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém d' extravíos, no remetent además 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

DESPEDIDA D' UNA ESTRELLA

La Otero deixa Paris
més ó menos empipada;

pero, lo qu' ella dirá
—¡Me 'n vaig ben *acompanyada!*